

WOJEWODA OPOLSKI

ul. Piastowska 14
45-081 Opole

Opole, 18 grudnia 2025 r.
PS.I.431.4.25.2025.JK

**Pani
Aneta Włóczyk
Kierownik Ośrodka Pomocy
Społecznej w Oleśnie
ul. Rynek 20
46-300 Olesno**

Wystąpienie pokontrolne

I. Dane identyfikacyjne kontroli

1. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleśnie
ul. Rynek 20, 46-300 Olesno

2. Podstawa prawna podjęcia kontroli:

art. 28. ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U z 2025 r. poz. 428); art. 31 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2025 r. poz. 438 ze zm.); art. 6 ust. 4 pkt 4 z uwzględnieniem art. 3 i 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224 ze zm.).

3. Zakres kontroli:

- 1) przedmiot kontroli:** realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹;
- 2) okres objęty kontrolą:** od 1 lipca 2024 r. do dnia kontroli, tj. 29 września 2025 r.

4. Rodzaj kontroli: kompleksowa.

5. Tryb kontroli: zwykły.

¹ Dalej nazywana „ustawą”.

6. Termin kontroli: od 29 września 2025 r., czynności w jednostce kontrolowanej: od 6 października 2025 r. do 9 października 2025 r.

7. Skład zespołu kontrolnego:

- **Jakub Krajewski** - Inspektor Wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierownik zespołu kontrolnego;
- **Mirosław Próchniak** – Starszy Inspektor Wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

8. Kierownik jednostki kontrolowanej:

Aneta Włóczyk, Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Oleśnie, pełniąca tę funkcję od dnia 9 czerwca 2025 r.

II. Ocena skontrolowanej działalności ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

Ze względu na liczne nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli, które świadczą o niewłaściwej realizacji zadań wynikających z ustawy, **negatywnie** ocenia się działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Oleśnie² w kontrolowanym zakresie. Ocenę tę uzasadniają przedstawione poniżej ustalenia kontroli.

W toku kontroli badano następujące zagadnienia:

- prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;
- zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem;
- sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom;

² Dalej nazywany „OPS w Oleśnie”.

- sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji;
- stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie;
- realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do budżetu państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Zastrzeżenia kontrolerów dotyczyły:

- podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych przez pracownika OPS w Oleśnie, który nie został upoważniony przez organ właściwy dłużnika do dokonywania tych czynności, co stanowi naruszenie art. 8b ustawy;
- powoływania w podstawach prawnych decyzji zastosowanych przepisów bez wskazania paragrafów, ustępów lub punktów głównych jednostek redakcyjnych aktów prawnych, co narusza art. 107 § 1 k.p.a.;
- zaniechania zobowiązywania wnioskodawców w procesie weryfikacji poprawności złożonych wniosków do podawania nazwy i adresu organu właściwego w przeznaczonym do tego polu wniosku o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co narusza § 2 pkt 1 w zw. z § 7 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1341)³;
- nierzetelnego prowadzenia metryk spraw administracyjnych zakończonych wydaniem decyzji z dnia 10 grudnia 2024 r. nr OPS.530.28.2024 oraz decyzji z dnia 9 sierpnia 2024 r. nr OPS.530.13.2024;
- wydania decyzji administracyjnej z dnia 10 grudnia 2024 r. nr OPS.530.28.2024 przed upływem terminu, który został wyznaczony dla strony na zapoznanie się

³ Dalej nazywane „Rozporządzeniem”.

z aktami sprawy, uzyskanie wyjaśnień oraz składanie wniosków, co narusza art. 10 § 1 k.p.a. w zw. z art. 79a § 1 k.p.a.;

- niesporządzenia przez organ adnotacji o pozostawieniu wniosku z dnia 19 sierpnia 2024 r. bez rozpoznania, co narusza art. 72 § 1 k.p.a.;
- nieterminowego załatwienie spraw administracyjnych w przedmiocie ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego zakończonych wydaniem decyzji z dnia 21 marca 2025 r. nr OPS.530.2.2025, z dnia 27 stycznia 2025 r. nr OPS.530.33.2024 oraz z dnia 28 kwietnia 2025 r. nr OPS.530.6.2025, co narusza art. 20 ust. 6 i 8 ustawy;
- nierealizowania przez organ obowiązku określonego w art. 36 § 1 k.p.a., co narusza również art. 8 § 1 k.p.a.;
- opóźnionego wszczęcia z urzędu i przewlekłego prowadzenia postępowania zakończonego wydaniem decyzji o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranego świadczenia z funduszu alimentacyjnego z dnia 6 maja 2025 r. nr OPS.530.8.2025 r., co narusza art. 12 § 1 k.p.a., art. 35 § 3 k.p.a. oraz art. 36 § 1 k.p.a w zw. z art. 8 § 1 k.p.a.;
- nierzetelnego wypełnienia kwestionariuszy wywiadów alimentacyjnych przeprowadzonych w dniach 11 grudnia 2024 r. oraz 16 grudnia 2024 r., co narusza art. 5 ust. 1 ustawy;
- przewlekłego prowadzenia ponownego postępowania przeprowadzonego na skutek uchylenia przez organ II instancji decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia, zakończonego wydaniem decyzji z dnia 24 lipca 2025 r. nr OPS.531.8.2024, co narusza art. 35 § 3 k.p.a.;
- nieterminowego podejmowania działań wobec części dłużników alimentacyjnych, co narusza art. 12 § 1 i 2 k.p.a.;
- nieprzekazywania przez organ w okresie od dnia 1 lipca 2024 r. do dnia 30 kwietnia 2025 r. do biur informacji gospodarczej informacji o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy w przypadkach, w których powstały zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy, co narusza art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy.

Nie wniesiono zastrzeżeń w zakresie realizacji obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do budżetu państwa oraz sposobu wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Ustalenia kontroli

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika OPS w Oleśnie z dnia 7 października 2025 r. w okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 lipca 2024 r. do dnia 29 września 2025 r. OPS w Oleśnie przyjął **42** wnioski o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. W postępowaniach zainicjowanych tymi wnioskami do dnia kontroli, tj. do dnia 29 września 2025 r. organ wydał **31** decyzji przyznających prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, **2** decyzje odmawiające prawa do tych świadczeń oraz pozostawił **1** wniosek bez rozpoznania. W pozostałych **8** przypadkach na dzień kontroli wnioski złożone na nowy okres zasiłkowy (2025/2026) nie zostały jeszcze rozpatrzone. Ponadto w okresie poddanym kontroli organ wydał **2** decyzje w przedmiocie nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Na dzień kontroli w OPS w Oleśnie nie odnotowano sytuacji, w której w stosunku do osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub osoby pobierającej to świadczenie uzyskano by informację o marnotrawieniu tych środków, co powodowałoby konieczność zmiany formy świadczenia z pieniężnej na rzeczową.

W trakcie kontroli weryfikacji poddano dokumentację:

- **16** postępowań (51,61%) zakończonych wydaniem decyzji o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- **2** postępowań (100%) zakończonych wydaniem decyzji odmawiających prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- **1** postępowania (100%) zakończonego pozostawieniem wniosku bez rozpoznania;
- **2** postępowań (100%) zakończonych wydaniem decyzji orzekających o nienależnie pobranych świadczeniach z funduszu alimentacyjnego.

Dokumentację objętą kontrolą sprawdzono pod względem zasadności przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, weryfikacji tego prawa oraz sposobu i trybu postępowania w zakresie ustalania prawa do tych świadczeń oraz terminowości ich wypłacania.

W poddanych kontroli sprawach nie wystąpił przypadek:

- 1) by ustalona zgodnie z art. 9 ust. 2a ustawy wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej była niższa niż 100 zł, o którym mowa w art. 9 ust. 2b ustawy;
- 2) ustalenia prawa do świadczeń osobie uprawnionej pozostawiającej pod opieką opiekuna prawnego, o którym mowa w art. 9 ust. 2 ustawy;
- 3) umorzenia przez organ właściwy dłużnika należności, o których mowa w art. 30 ust. 1 ustawy;
- 4) umorzenia przez organ właściwy wierzyciela należności, o których mowa w art. 30 ust. 2 ustawy.

1. Prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych.

Burmistrz Olesna na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy upoważnił Kierownika OPS w Oleśnie do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także do wydawania w tych sprawach decyzji (upoważnienie z dnia 1 grudnia 2016 r. nr I-RUP.077.44.2016) oraz na podstawie art. 8b ustawy do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz prowadzenia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych i wydawania w tych sprawach decyzji (upoważnienie z dnia 1 grudnia 2016 r. nr I-RUP.077.45.2016). W okresie poddanym kontroli nastąpiła zmiana na stanowisku Kierownika OPS w Oleśnie. Burmistrz Olesna w dniu 9 czerwca 2025 r. wydał upoważnienie nr S-I.077.49.2025, mocą którego upoważnił nowego Kierownika OPS w Oleśnie do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych i wydawania decyzji w tych sprawach.

Do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego i wydawania decyzji w tych sprawach oraz do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych i wydawania decyzji w tych sprawach upoważniony został jeden pracownik OPS w Oleśnie, który aktualnie nie jest już zatrudniony w jednostce (upoważnienia: z dnia 22 lipca 2019 r. nr I-RUP.077.34.2019 oraz z dnia 26 lipca 2021 r. nr I-RUP.077.16.2021). Upoważnieniem do prowadzenia postępowań

w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych i wydawania decyzji we wszystkich z wymienionych kategorii spraw dysponuje obecnie Zastępca Kierownika OPS w Oleśnie (upoważnienie z dnia 2 września 2025 r. nr S-I.077.70.2025).

W okresie poddanym kontroli do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez prawa do wydawania decyzji w tych sprawach zostało upoważnionych także trzech innych pracowników OPS w Oleśnie (upoważnienia: z dnia 18 grudnia 2018 r. nr I-RUP.077.64.2018, z dnia 3 kwietnia 2023 r. nr I-RUP.077.19.2023 oraz z dnia 2 września 2025 r. nr S-I.077.77.2025). Natomiast do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych bez prawa do wydawania decyzji w tych sprawach w okresie poddanym kontroli zostało upoważnionych dwóch pracowników OPS w Oleśnie (upoważnienia: z dnia 18 grudnia 2018 r. nr I-RUP.077.67.2018 oraz z dnia 2 września 2025 r. nr S-I.077.77.2025).

W trakcie kontroli stwierdzono, że działania względem dłużników alimentacyjnych podejmowane były również przez innego pracownika OPS w Oleśnie, którego Burmistrz Olesna nie upoważnił do podejmowania działań względem dłużników alimentacyjnych. Stanowi to naruszenie art. 8b ustawy, zgodnie z którym organ właściwy dłużnika może upoważnić w formie pisemnej swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych - dyrektora centrum usług społecznych, lub kierownika innej jednostki organizacyjnej gminy, a także inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych - dyrektora centrum usług społecznych, lub innej jednostki organizacyjnej gminy do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowania i wydawania w tych sprawach decyzji.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia we wskazanym wyżej zakresie.

2. Zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem.

W trakcie kontroli stwierdzono, że wydane decyzje zawierają prawidłowe oznaczenie organu właściwego. Zgodnie z art. 2 pkt 10 w związku z art. 12 ust. 1 ustawy – postępowanie w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego prowadzi organ właściwy wierzyciela, którym jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo nastąpiło w formie decyzji administracyjnej.

We wszystkich analizowanych przypadkach, świadczenia z funduszu alimentacyjnego zostały przyznane osobom, które spełniały warunki określone w art. 1a ustawy, w związku z art. 9 ust. 1 ustawy.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w każdym przypadku zostały przyznane w prawidłowej wysokości, tj. zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy.

W przypadku ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego organ przyznawał takie prawo, gdy spełniony został warunek wynikający z art. 9 ust. 2 ustawy, tj. gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 1209,00 zł.

W **3** z kontrolowanych przypadków stwierdzono sytuację, w której doszło do przekroczenia kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. W **1** przypadku organ zastosował art. 9 ust. 2a ustawy i prawidłowo ustalił wysokość przysługującego stronie świadczenia. Natomiast w pozostałych **2** przypadkach wysokość przekroczenia kryterium dochodowego na osobę w rodzinie było zbyt wysokie, aby organ mógł zastosować przepis art. 9 ust. 2a, w rezultacie czego zostały wydane decyzje odmawiające stronom prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W przypadku utraty dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy lub po tym roku, ustalając ich dochód, organ nie uwzględniał dochodu utraconego, co jest zgodne z art. 9 ust. 3 ustawy.

W sytuacji uzyskania dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres świadczeniowy dzielono osiągnięty w tym roku dochód przez liczbę miesięcy, w których był uzyskiwany, jeżeli dochód ten był uzyskiwany

w okresie, na który ustalane lub weryfikowane jest prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co jest zgodne z art. 9 ust. 4 ustawy.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo następowało w formie decyzji administracyjnej. Decyzje zawierały wszystkie części składowe wymienione w art. 107 § 1 k.p.a. W podstawach prawnych decyzji organ przywoływał przepisy k.p.a., ustawy oraz Rozporządzenia. Przepisy ustawy były wyszczególniane w sposób nieprecyzyjny, bez podawania konkretnych ustępów czy punktów w ramach danego artykułu ustawy, który znalazł zastosowanie w sprawie (jedynym wyjątkiem jest przytoczenie art. 12 ust. 1 i 2 ustawy). Ponadto organ w podstawach prawnych decyzji nie przywoływał zastosowanych w sprawie przepisów rozporządzeń. Praktyka taka jest błędna, ponieważ podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, tj. z precyzyjnym wskazaniem mających zastosowanie w danej sprawie przepisów zarówno prawa formalnego, jak i materialnego. Brak wskazania, który z paragrafów Rozporządzenia znajduje zastosowanie w sprawie narusza ten wymóg.

Jak stanowi art. 107 § 1 pkt 4 k.p.a. jednym z elementów składowych decyzji administracyjnej jest powołanie jej podstawy prawnej. Powołanie podstawy prawnej to przytoczenie przepisów prawa materialnego, na których organ administracji publicznej oparł swoje rozstrzygnięcie. W orzecznictwie sądowo-administracyjnym wskazuje się, że podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów zarówno prawa formalnego, jak i materialnego oraz z powołaniem źródeł jego publikacji (m. in.: wyroki NSA z 8 kwietnia 1999 r., sygn. akt III SA 8192/98, z dnia 10 października 2007 r., sygn. akt II GSK 177/07). Jeżeli przepis, który stanowi podstawę prawną decyzji jest podzielony na wewnętrzne jednostki redakcyjne (ustępy, punkty, paragrafy albo innego rodzaju jednostki redakcyjne), to konieczne jest wskazanie w decyzji odpowiedniej jednostki redakcyjnej tego przepisu (por. też drugą wyrok NSA z 24 kwietnia 1983 r., sygn. akt II SA 20/83, ONSA 1983/1, poz. 36).

We wszystkich poddanych kontroli postępowaniach decyzje zawierały uzasadnienia, które spełniały wymogi określone w art. 107 § 3 k.p.a., czyli w zakresie uzasadnienia faktycznego zawierały w szczególności wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu

których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, natomiast w zakresie uzasadnienia prawnego zawierały wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji z przytoczeniem przepisów prawa.

Na podstawie dokumentacji świadczeniobiorców stwierdzono, że we wszystkich skontrolowanych przypadkach osoby, którym przyznano świadczenia z funduszu alimentacyjnego spełniały warunki i kryteria dochodowe, uprawniające do otrzymania przedmiotowego świadczenia. Wysokość oraz okres, na jaki przyznano świadczenia nie budzą zastrzeżeń.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia we wskazanym wyżej zakresie.

3. Sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W każdym przypadku postępowanie w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego zostało wszczęte przez organ na wniosek strony.

We wszystkich wnioskach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego stwierdzono brak wskazania nazwy i adresu organu właściwego w przeznaczonym do tego polu wniosku. Zgodnie z § 2 pkt 1 Rozporządzenia wniosek zawiera nazwę i adres organu właściwego wierzyciela. Natomiast w myśl § 7 ust. 1 zd. pierwsze rozporządzenia w przypadku złożenia nieprawidłowo wypełnionego wniosku organ właściwy wierzyciela przyjmuje wniosek i wzywa, wraz z pouczeniem, pisemnie wnioskodawcę do poprawienia lub uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Organ nie wzywał wnioskodawców do uzupełnienia wniosków w opisanym wyżej zakresie, ponieważ na podstawie danych adresowych wnioskodawców podanych w dalszej części wniosków możliwe było ustalenie, że organem właściwym wierzyciela w poszczególnych sprawach każdorazowo był Burmistrz Olesna. Organ powinien jednak w procesie weryfikacji wniosków sprawdzać ich kompletność, a w przypadku stwierdzenia, że nie spełniają one wymogów określonych w § 2 pkt 1 Rozporządzenia – wzywać wnioskodawców do ich uzupełnienia.

W pozostałym zakresie poddana kontroli dokumentacja każdorazowo zawierała wniosek zgodny z wymogami art. 15 ust. 3, zawierający:

- 1) dane dotyczące członków rodziny, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL oraz o ile wnioskodawca posiada - adres poczty elektronicznej i numer telefonu;
- 2) oświadczenie wnioskodawcy o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych mu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu;
- 3) oświadczenie wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji, oraz zaświadczenia lub oświadczenia i inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia z funduszu alimentacyjnego będącego przedmiotem wniosku, zgodnie z wymogami art. 15 ust. 4 ustawy.

OPS w Oleśnie, prowadząc postępowanie w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego samodzielnie uzyskiwał lub weryfikował od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności odpowiednio dane wnioskodawców oraz członków ich rodzin, o których mowa art. 15a ust. 1 ustawy.

W aktach poddanych kontroli postępowań zakończonych wydaniem decyzji rozstrzygających w zakresie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego stwierdzono założenie metryk spraw. Metryki poddanych kontroli spraw administracyjnych – pomimo faktu, że zawierały wszystkie wymagane informacje określone w art. 66a § 2 k.p.a. – nie zawsze prawidłowo odzwierciedlały przebieg postępowań administracyjnych. Tytułem przykładu, w sprawie zakończonej wydaniem decyzji z dnia 10 grudnia 2024 r. nr OPS.530.28.2024 według metryki sprawy pismo skierowane do strony na podstawie art. 79a k.p.a. zostało doręczone stronie w dniu 3 grudnia 2024 r., podczas gdy z treści zwrotnego potwierdzenia odbioru przesyłki zawierającej to pismo wynika, że strona odebrała je dopiero w dniu 5 grudnia 2024 r. Natomiast w metryce sprawy administracyjnej zakończonej wydaniem decyzji z dnia 9 sierpnia 2024 r. nr OPS.530.13.2024 wskazano, że decyzja została doręczona stronie w dniu 14 sierpnia 2024 r., podczas gdy z treści zwrotnego potwierdzenia odbioru przesyłki zawierającej tę decyzję wynika, że strona

odebrała ją w dniu 16 sierpnia 2024 r. Nie sposób więc przyjąć, że metryki wskazanych wyżej spraw prowadzone były w sposób rzetelny.

W poddanych kontroli aktach spraw zakończonych wydaniem decyzji odmownych oraz decyzji przyznającej z zastosowaniem przepisów art. 9 ust. 2a i 2b ustawy organ zrealizował obowiązek informacyjny wynikający z art. 79a § 1 k.p.a., informując stronę postępowania o przesłankach zależnych od strony, które nie zostały na dzień wysłania informacji spełnione lub wykazane, co mogło skutkować wydaniem decyzji niezgodnej z żądaniem strony. Każdorazowo organ zakreślał stronom 7-dniowy termin od daty doręczenia pisma na skorzystanie z prawa do wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. W sprawie zakończonej wydaniem decyzji z dnia 10 grudnia 2024 r. nr OPS.530.28.2024 organ wydał tę decyzję przed upływem tego terminu (pismo informacyjne zostało odebrane przez stronę w dniu 5 grudnia 2024 r.). W aktach sprawy brak jest jakichkolwiek adnotacji świadczących o tym, że strona w tym terminie skorzystała z przysługujących jej uprawnień i nie wnosi uwag do przeprowadzonego przez organ postępowania dowodowego. Doszło więc do naruszenia art. 10 § 1 k.p.a., zgodnie z którym organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Organ właściwy co prawda skierował do strony pismo informacyjne z art. 79a § 1 k.p.a., w którym prawidłowo pouczył ją o przysługujących jej uprawnieniach, lecz nie zapewnił stronie pełnej możliwości skorzystania z tych uprawnień w terminie, który sam zakreślił.

W sprawie zainicjowanej wnioskiem z dnia 19 sierpnia 2024 r. organ na podstawie § 8 ust. 2 rozporządzenia w dniu 9 października 2024 r. wezwał stronę do poprawienia nieprawidłowo wypełnionego wniosku poprzez korektę oświadczenia o dochodach osiągniętych w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, na którym strona omyłkowo nie wykazała kwoty uzyskanych alimentów w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania. Pismo to zostało odebrane przez stronę w dniu 11 października 2024 r. W aktach sprawy znajdują się jeszcze dwa zaświadczenia od komornika prowadzącego egzekucję (z datami wpływu 18 października 2024 r. oraz 21 października 2024 r.), jednak brak jest jakichkolwiek adnotacji w aktach sprawy,

z których wynikałoby, że wniosek strony został pozostawiony bez rozpoznania na podstawie § 8 ust. 2 rozporządzenia. W doktrynie prawa administracyjnego przeważa pogląd, zgodnie z którym pozostawienie podania (wniosku) bez rozpoznania oznacza stwierdzenie przez organ administracji publicznej (w drodze sporządzenia odpowiedniej adnotacji), że podanie (wniosek) zawiera wadę, która nie została usunięta przez wnoszącego podanie w wyznaczonym terminie i wskutek tego stało się ono bezskuteczne z mocy prawa, w rezultacie czego w sprawie nie wydaje się decyzji ani postanowienia (por. red. B. Adamiak, J. Borkowski, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, wyd. 19, Warszawa 2024, Komentarz do art. 64 k.p.a.). Nie zmienia to jednak faktu, że czynność technicznoprosesowa polegająca na pozostawieniu podania bez rozpoznania powinna zostać utrwalona w drodze adnotacji – w przeciwnym wypadku organ naraża się na zarzut bezczynności. Jak bowiem stanowi art. 72 § 1 k.p.a., czynności organu administracji publicznej, z których nie sporządza się protokołu, a które mają znaczenie dla sprawy lub toku postępowania, utrwalają się w aktach w formie adnotacji podpisanej przez pracownika, który dokonał tych czynności. Nie ulega wątpliwości, że taką czynnością, mającą wpływ na tok postępowania jest pozostawienie podania bez rozpoznania po bezskutecznym upływie terminu wyznaczonego stronie na uzupełnienie braków formalnych wniosku.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia we wskazanym wyżej zakresie.

4. Terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom.

W poddanych kontroli postępowaniach administracyjnych w przedmiocie ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego stwierdzono 3 przypadki nieterminowego załatwienia tych spraw.

W sprawie zakończonej wydaniem decyzji z dnia 21 marca 2025 r. nr OPS.530.2.2025 wniosek został złożony w dniu 30 stycznia 2025 r. Zgodnie z brzmieniem art. 20 ust. 8 ustawy w przypadku, gdy osoba ubiegająca się o świadczenia na nowy okres świadczeniowy złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 grudnia danego roku do dnia 31 stycznia następnego roku, ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wypłata przysługujących świadczeń z funduszu alimentacyjnego następuje do

ostatniego dnia lutego następnego roku. Decyzja w sprawie została więc wydana 21 dni po upływie ustawowego terminu na załatwienie sprawy.

W realiach sprawy zakończonej wydaniem decyzji z dnia 27 stycznia 2025 r. nr OPS.530.33.2024 wniosek został złożony przez stronę w dniu 1 października 2024 r. Pierwszą czynność w sprawie organ podjął dopiero w dniu 22 listopada 2024 r. – było to wystąpienie do komornika prowadzącego postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 15 ust. 5 ustawy o przesłanie zaświadczenia o bezskuteczności egzekucji. Dokument ten wpłynął do organu w dniu 13 stycznia 2025 r. Zgodnie z art. 20 ust. 6 ustawy w przypadku, gdy osoba ubiegająca się o świadczenia na nowy okres świadczeniowy złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 października do dnia 31 października danego roku, ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wypłata przysługujących świadczeń z funduszu alimentacyjnego następuje do dnia 31 grudnia tego roku. Oznacza to, że decyzja w sprawie została wydana 27 dni po upływie ustawowego terminu na załatwienie sprawy.

W sprawie zakończonej wydaniem decyzji z dnia 28 kwietnia 2025 r. nr OPS.530.6.2025 wniosek o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego został złożony przez stronę w dniu 31 stycznia 2025 r. Pierwszą czynność w sprawie organ podjął dopiero w dniu 17 marca 2025 r. – było to wystąpienie do komornika prowadzącego postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 15 ust. 5 ustawy o przesłanie zaświadczenia o bezskuteczności egzekucji. Dokument ten wpłynął do organu w dniu 7 kwietnia 2025 r. Zgodnie z brzmieniem art. 20 ust. 8 ustawy w przypadku, gdy osoba ubiegająca się o świadczenia na nowy okres świadczeniowy złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 grudnia danego roku do dnia 31 stycznia następnego roku, ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wypłata przysługujących świadczeń z funduszu alimentacyjnego następuje do ostatniego dnia lutego następnego roku. Decyzja w sprawie została więc wydana 59 dni po upływie ustawowego terminu na załatwienie sprawy.

Nie ulega wątpliwości, że w realiach dwóch ostatnich z omówionych wyżej postępowań administracyjnych wpływ na ich przebieg miało wystąpienie do komornika prowadzącego egzekucję o przesłanie zaświadczenia o bezskuteczności egzekucji. Należy jednak wskazać, że organ występował o te zaświadczenia

w sposób opieszwały – odpowiednio po 52 dniach oraz po 45 dniach od daty wpływu wniosków. Godzi to w wyrażoną w art. 12 § 1 k.p.a. zasadę szybkości i prostoty postępowania, zgodnie z którą organy administracji publicznej powinny działać w sprawie wnikliwie i szybko, posługując się możliwie najprostszymi środkami prowadzącymi do jej załatwienia.

Należy wskazać, że w omówionych wyżej sprawach administracyjnych, których organ nie załatwił w ustawowym terminie, doszło również do naruszenia art. 36 § 1 k.p.a. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu o każdym przypadku niezakończono sprawy w terminie organ administracji publicznej jest obowiązany zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia. Obowiązek ten musi zostać zrealizowany przez organ także wtedy, gdy zwłoka w załatwieniu sprawy nastąpiła z przyczyn niezależnych od organu (art. 36 § 2 k.p.a.). Organ całkowicie zbagatelizował ten obowiązek, bowiem w żadnym przypadku strona nie została zawiadomiona o niezakończono sprawy w terminie. Należy wskazać, że takie zaniechanie nie tylko stoi w sprzeczności z bezwzględnie obowiązującym przepisem art. 36 § 1 k.p.a., ale godzi również w wyrażoną w art. 8 § 1 k.p.a. zasadą pogłębiania zaufania uczestników postępowania administracyjnego do władzy publicznej.

Zastrzeżenia budzi również sprawa zakończona decyzją z dnia 6 maja 2025 r. nr OPS.530.8.2025 r. w przedmiocie ustalenia i zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, gdzie w decyzji ustalono bardzo wysokie odsetki na dzień wydania decyzji (120,48 zł) od relatywnie niskiej kwoty należności głównej (500,00 zł). W realiach omawianej sprawy do OPS w Oleśnie w dniu 21 października 2024 r. wpłynęło zaświadczenie komornika sądowego, z którego wynikało, że przekazał on wierzycielce kwotę uzyskaną z egzekucji alimentów niezgodnie z kolejnością określoną w art. 28 ust. 1 ustawy, w rezultacie czego świadczenie wypłacone z funduszu alimentacyjnego w miesiącu marcu 2023 r. należało uznać za nienależnie pobrane. Po wpływie tego dokumentu do OPS w Oleśnie przez kolejne miesiące organ właściwy wierzyciela nie podjął jakichkolwiek działań – następna czynność w sprawie miała miejsce dopiero w dniu 18 marca 2025 r., kiedy zawiadomiono stronę o wszczęciu postępowania w sprawie ustalenia i zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Decyzja w przedmiotowej sprawie została natomiast wydana dopiero w dniu 6 maja 2025 r., a postępowanie – podobnie jak te, które

zostały omówione wyżej – nie zostało przedłużone na podstawie art. 36 § 1 k.p.a. Nie ulega wątpliwości, że w ramach omawianej sprawy organ dopuścił się daleko idącej zwłoki, której skutkiem było narażenie strony postępowania na wysokie odsetki od nienależnie pobranego świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Z tego względu w przedmiotowym postępowaniu doszło do naruszenia art. 12 § 1 k.p.a., art. 35 § 3 k.p.a. oraz art. 36 § 1 k.p.a. w zw. z art. 8 § 1 k.p.a.

We wszystkich poddanych kontroli sprawach wypłata należnych świadczeń osobie uprawnionej dokonywana była dopiero po doręczeniu decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia we wskazanym wyżej zakresie.

5. Sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji.

Według stanu na dzień 29 września 2025 r. Gmina Olesno w okresie poddanym kontroli na obszarze swojego działania miała **43** dłużników alimentacyjnych. W trakcie kontroli poddano weryfikacji dokumentację **18** (41,86%) dłużników alimentacyjnych, która dotyczyła:

- **6** dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym wierzyciela jest Burmistrz Olesna, natomiast organem właściwym dłużnika alimentacyjnego jest organ innej gminy;
- **7** dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym dłużnika jest Burmistrz Olesna, natomiast organem właściwym wierzyciela jest organ innej gminy;
- **5** dłużników alimentacyjnych, dla którego zarówno organem właściwym dłużnika, jak i wierzyciela jest Burmistrz Olesna.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy realizowany był obowiązek polegający na przeprowadzaniu wywiadu alimentacyjnego, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej, odbierano również od dłużników oświadczenie majątkowe. We wszystkich **12** sprawach, w których właściwym dłużnika był Burmistrz Olesna, dłużnik został wezwany do stawiennictwa w OPS w Oleśnie w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. Łącznie we wszystkich poddanych kontroli sprawach w okresie poddanym kontroli skierowano do

dłużników alimentacyjnych **17** takich wezwań. Zostały one podjęte przez **9** dłużników alimentacyjnych, w **6** przypadkach dłużnicy nie podjęli wezwania (przesyłki były dwukrotnie awizowane, po czym następował skutek określony w art. 44 § 4 k.p.a.), natomiast w pozostałych **2** przypadkach na dzień kontroli do OPS w Oleśnie nie zostały jeszcze doręczone zwrotne potwierdzenia odbioru przesyłek zawierających wezwania na wywiad alimentacyjny. W **7** przypadkach dłużnicy stawili się w wyznaczonym terminie na wywiad alimentacyjny, zostały również od nich odebrane oświadczenia majątkowe.

W **2** wywiadach alimentacyjnych, które zostały przeprowadzone przez organ stwierdzono następujące błędy:

- w wywiadzie alimentacyjnym przeprowadzonym z dłużnikiem alimentacyjnym, który został wezwany na wywiad w dniu 5 grudnia 2024 r., a odebrał wezwanie na wywiad w dniu 10 grudnia 2024 r. brak jest daty przeprowadzenia wywiadu (jedynie na złożonym przez dłużnika oświadczeniu majątkowym widnieje data 16 grudnia 2024 r.), jak również nie określono źródła dochodu dłużnika alimentacyjnego;
- w wywiadzie alimentacyjnym z dnia 11 grudnia 2024 r. pole dotyczące sytuacji rodzinnej dłużnika alimentacyjnego pozostało niewypełnione oraz nie wskazano wysokości alimentów zasądzonych na rzecz uprawnionego do alimentów.

Jak wynika z treści art. 4 ust. 1 ustawy, wywiad alimentacyjny przeprowadzany jest w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niemożności utrzymania osoby uprawnionej. Informacje te mają istotne znaczenie nie tylko dla organu właściwego dłużnika, który na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie wywiadu podejmuje kolejne czynności względem dłużnika alimentacyjnego (na przykład zobowiązuje dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się jako bezrobotny na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 1 ustawy), ale również dla organu prowadzącego egzekucję, ponieważ dzięki tym informacjom ma on możliwość podejmowania działań zmierzających do poprawy egzekucji alimentów. Z tego względu wywiady alimentacyjne powinny być uzupełniane w sposób rzetelny, odzwierciedlający w sposób pełny aktualną sytuację rodzinną, dochodową i zawodową dłużnika alimentacyjnego.

W 4 sprawach, w których Burmistrz Olesna był organem właściwym dłużnika, a dłużnicy nie stawili się w wyznaczonym terminie na wywiad alimentacyjny, nie wszczynano postępowań w przedmiocie uznania tych dłużników za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych, ponieważ wydane w poprzednich latach decyzje administracyjne w tym przedmiocie pozostawały w mocy. Postępowania takie wszczęto natomiast w 2 sprawach. W ramach pierwszej z nich wydana decyzja w przedmiocie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych nie została zaskarżona do organu drugiej instancji – po tym, jak stała się ona ostateczna, organ złożył wniosek o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383) oraz skierował do właściwego miejscowo starosty wniosek o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego, co czyni zadość realizacji obowiązku określonego w art. 5 ust. 3b ustawy. Inaczej było natomiast w drugim przypadku, gdzie decyzja w przedmiocie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych z dnia 28 maja 2024 r. nr OPS.531.8.2024 została zaskarżona przez stronę do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu. Organ ten uchylił zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia. Decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu w tym przedmiocie wpłynęła do OPS w Oleśnie w dniu 16 października 2024 r. Pierwszą czynność zmierzającą do wydania nowej decyzji w sprawie organ właściwy dłużnika podjął dopiero w dniu 8 kwietnia 2025 r., kiedy to skierowano do dłużnika zawiadomienie o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów oraz do zgłoszenia żądań. Finalnie sprawa została zakończona wydaniem decyzji nr OPS.531.8.2024, która została opatrzona błędną datą 24 lipca 2024 r. (zamiast 24 lipca 2025 r.). W związku z tą pomyłką, w dniu 19 sierpnia 2024 r. organ właściwy dłużnika wydał postanowienie o sprostowaniu oczywistej omyłki pisarskiej. Należy wskazać, że w ramach omawianego postępowania organ dopuścił się rażącego naruszenia przepisu art. 35 § 3 k.p.a., zgodnie z którym załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, zaś w postępowaniu odwoławczym - w ciągu miesiąca od dnia otrzymania odwołania. Ponadto organ w toku ponownego postępowania przeprowadzonego na skutek uchylenia przez organ II instancji decyzji i przekazania

sprawy do ponownego rozpatrzenia nie zawiadomił strony o niezakończonym sprawie w terminie, co narusza art. 36 § 1 k.p.a.

W okresie poddanym kontroli organ właściwy dłużnika przekazywał komornikowi sądowemu informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności dane uzyskane podczas wywiadów alimentacyjnych oraz zawartych w oświadczeniach majątkowych dłużnika, co czyni zadość realizacji obowiązku określonego w art. 5 ust. 1 ustawy. Ponadto w każdej ze spraw organ właściwy dłużnika na podstawie art. 6 ustawy informował organ właściwy wierzyciela oraz komornika sądowego o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego oraz o ich efektach.

Zgodnie z art. 27 ust. 7 ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał dłużnikowi alimentacyjnemu, o ile jego adres zamieszkania był znany oraz organowi właściwemu dłużnika informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych osobie uprawnionej oraz informację o wysokości zobowiązań dłużnika alimentacyjnego wobec Skarbu Państwa z tytułu wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie ustawy.

Zgodnie z art. 27 ust. 7a ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał organowi właściwemu dłużnika informacje o zobowiązaniach wynikających z tytułu należności z świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy. Ponadto w każdym przypadku, gdy organy ścigania zwracały się o udzielenie informacji dotyczących postępowań wobec dłużników alimentacyjnych, organ właściwy niezwłocznie przekazywał niezbędne dane.

Zastrzeżenia zespołu kontrolnego budzi terminowość działań podejmowanych względem dłużników alimentacyjnych:

- w dniu 28 października 2024 r. do OPS w Oleśnie wpłynął wniosek organu właściwego wierzyciela o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego. Pierwsze takie działanie nastąpiło dopiero w dniu 5 grudnia 2024 r., kiedy skierowano do dłużnika wezwanie w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego;

- w dniu 20 listopada 2024 r. organ przyznał świadczenia z funduszu alimentacyjnego na rzecz osoby uprawnionej, natomiast dopiero w dniu 8 kwietnia 2025 r. – działając jako organ właściwy wierzyciela – skierował do dłużnika informację o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej oraz wysłał do organu właściwego dłużnika wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego;
- w dniu 9 grudnia 2024 r. organ przyznał świadczenia z funduszu alimentacyjnego na rzecz osoby uprawnionej, natomiast dopiero w dniu 13 marca 2025 r. – działając jako organ właściwy wierzyciela i dłużnika – skierował do dłużnika informację o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej oraz wezwanie w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego;
- w dniu 13 grudnia 2024 r. organ przyznał świadczenia z funduszu alimentacyjnego na rzecz osoby uprawnionej, natomiast dopiero w dniu 13 marca 2025 r. – działając jako organ właściwy wierzyciela – skierował do dłużnika informację o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej oraz wysłał do organu właściwego dłużnika wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego.

Należy wskazać, że nieterminowe podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych może znacząco wpływać na skuteczność dochodzenia należności od nich. Z tego względu zarówno na organy właściwe dłużników, jak i na organy właściwe wierzycieli ustawodawca nałożył liczne obowiązki, które ukierunkowane są na poprawę egzekucji należności od dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego na rzecz osób uprawnionych. Działania te powinny być realizowane niezwłocznie. Należy wskazać, że zgodnie z art. 12 § 1 k.p.a. organy administracji publicznej powinny działać w sprawie wnikliwie i szybko, posługując się możliwie najprostszymi środkami prowadzącymi do jej załatwienia. Sprawy, które nie wymagają zbierania dowodów, informacji lub wyjaśnień (a do takich kategorii należą działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych) powinny być załatwione niezwłocznie (art. 12 § 1 k.p.a). Tym samym nieuzasadnioną zwłokę w dokonywaniu tych czynności należy traktować jako rażące naruszenie wskazanych wyżej przepisów.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia we wskazanym wyżej zakresie.

6. Stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku, do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie.

Zgodnie z art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy organ właściwy wierzyciela, który wypłacał świadczenia przyznawane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów przekazuje do biura informacji gospodarczej informację gospodarczą o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika OPS w Oleśnie z dnia 7 października 2025 r. organ nie wypełniał tego obowiązku w okresie od dnia 1 lipca 2024 r. do 30 kwietnia 2025 r., a obowiązek ten jest regularnie spełniany dopiero od dnia 1 maja 2025 r. (w miesiącu maju 2025 r. do istniejących biur informacji gospodarczej zostały przekazane dane o 8 dłużnikach, w miesiącu lipcu 2025 r. – o 1 dłużniku, a w miesiącu wrześniu 2025 r. – o 3 dłużnikach alimentacyjnych). Należy wskazać, że realizacja obowiązku wynikającego z art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy jest kluczowa dla zapewnienia pewności i bezpieczeństwa obrotu gospodarczego poprzez przekazywanie informacji dotyczących wiarygodności płatniczej dłużników alimentacyjnych. Nierealizowanie przez organ tego obowiązku stanowi więc nie tylko naruszenie wskazanej wyżej normy prawa materialnego (ustanawiającej *de facto* jeden z najważniejszych obowiązków organu właściwego wierzyciela), ale również jest zaniechaniem godzącym w bezpieczeństwo obrotu gospodarczego i narażaniem uczestników tego obrotu na zawieranie czynności prawnych z kontrahentami, którzy nie są wiarygodni finansowo.

Z przedłożonych danych wynika, że na dzień 26 września 2025 r. stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych w Gminie Olesno wynosił **6.541.926,49 zł**. W okresie od dnia 1 lipca 2024 r. do dnia 26 września 2025 r. od dłużników alimentacyjnych wyegzekwowano kwotę **246.387,24 zł**, w tym:

- 42.298,75 zł – kwota stanowiąca dochód budżetu państwa (60% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);

- 28.199,06 zł – kwota stanowiąca dochód własny gminy (40% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 17,60 zł – kwota stanowiąca należność gminy z tytułu zwrotu kosztów upomnienia naliczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- 175.871,83 zł – wyegzekwowane odsetki stanowiące dochód budżetu państwa.

Kwota stanowiąca dochód budżetu państwa, tj. 60% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego we wskazanym wyżej przypadku powinna wynosić 42.298,69 zł $[(246.387,24 \text{ zł} - 175.871,83 \text{ zł} - 17,60 \text{ zł}) * 0,6]$, natomiast analiza przedstawionego wyżej zestawienia prowadzi do wniosku, że kwota przekazana do budżetu państwa jest o 0,06 zł wyższa (42.297,75 zł).

Prawdopodobną przyczyną tej różnicy jest okoliczność, że na łączną kwotę wyegzekwowanych świadczeń w poszczególnych miesiącach składały się wpłaty, których w przypadku nieparzystej liczby groszy nie sposób podzielić odpowiednio na 60% oraz 40%, w rezultacie czego kwota stanowiąca dochód budżetu państwa była zaokrąglana w górę do pełnego grosza, co należy uznać za działanie właściwe.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń we wskazanym wyżej zakresie.

7. Realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do Budżetu Państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Na podstawie analizowanej dokumentacji ustalono, że Burmistrz Olesna wywiązuje się z wynikającego z art. 27 ust. 4 ustawy obowiązku przekazywania Wojewodzie Opolskiemu – stanowiących dochód budżetu państwa – 60% kwot (wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie) należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej.

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika OPS w Oleśnie z dnia 7 października 2025 r. 40% kwot należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych, stanowiących dochód własny gminy przeznaczane są na potrzeby pokrycia części wydatków na wynagrodzenie zasadnicze pracownika odpowiedzialnego za podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych, co czyni zadość realizacji obowiązku organu określonego w art. 27 ust. 6 ustawy.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości oraz osoby odpowiedzialne za nieprawidłowości

W trakcie kontroli stwierdzono:

1. Uchybienia polegające na:

- 1) powoływaniu w podstawach prawnych decyzji zastosowanych przepisów bez wskazania paragrafów, ustępów lub punktów głównych jednostek redakcyjnych aktów prawnych, co narusza art. 107 § 1 k.p.a.;
- 2) zaniechaniu zobowiązywania wnioskodawców w procesie weryfikacji poprawności złożonych wniosków do podawania nazwy i adresu organu właściwego w przeznaczonym do tego polu wniosku o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co narusza § 2 pkt 1 w zw. z § 7 ust. 1 rozporządzenia;
- 3) nierzetelnym prowadzeniu metryk spraw administracyjnych zakończonych wydaniem decyzji z dnia 10 grudnia 2024 r. nr OPS.530.28.2024 oraz decyzji z dnia 9 sierpnia 2024 r. nr OPS.530.13.2024;
- 4) niesporządzeniu przez organ adnotacji o pozostawieniu wniosku z dnia 19 sierpnia 2024 r. bez rozpoznania, co narusza art. 72 § 1 k.p.a.;
- 5) nierzetelnym wypełnieniu kwestionariuszy wywiadów alimentacyjnych przeprowadzonych w dniach 11 grudnia 2024 r. oraz 16 grudnia 2024 r., co narusza art. 5 ust. 1 ustawy.

2. Nieprawidłowości polegające na:

- 1) podejmowaniu działań wobec dłużników alimentacyjnych przez pracownika OPS w Oleśnie, który nie został upoważniony przez organ właściwy dłużnika do dokonywania tych czynności, co stanowi naruszenie art. 8b ustawy;
- 2) wydaniu decyzji administracyjnej z dnia 10 grudnia 2024 r. nr OPS.530.28.2024 przed upływem terminu, który został wyznaczony dla strony na zapoznanie się z aktami sprawy, uzyskanie wyjaśnień oraz składanie wniosków, co narusza art. 10 § 1 k.p.a. w zw. z art. 79a § 1 k.p.a.
- 3) nieterminowym załatwieniu spraw administracyjnych w przedmiocie ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego zakończonych wydaniem decyzji z dnia 21 marca 2025 r. nr OPS.530.2.2025, z dnia 27

stycznia 2025 r. nr OPS.530.33.2024 oraz z dnia 28 kwietnia 2025 r.
nr OPS.530.6.2025, co narusza art. 20 ust. 6 i 8 ustawy;

- 4) nierealizowaniu przez organ obowiązku określonego w art. 36 § 1 k.p.a., co narusza również art. 8 § 1 k.p.a.;
- 5) opóźnionym wszczęciu z urzędu i przewlekłym prowadzeniu postępowania zakończonego wydaniem decyzji o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranego świadczenia z funduszu alimentacyjnego z dnia 6 maja 2025 r. nr OPS.530.8.2025 r., co narusza art. 12 § 1 k.p.a., art. 35 § 3 k.p.a. oraz art. 36 § 1 k.p.a. w zw. z art. 8 § 1 k.p.a.;
- 6) przewlekłym prowadzeniu ponownego postępowania przeprowadzonego na skutek uchylenia przez organ II instancji decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia, zakończonego wydaniem decyzji z dnia 24 lipca 2025 r. nr OPS.531.8.2024, co narusza art. 35 § 3 k.p.a.;
- 7) nieterminowym podejmowaniu działań wobec części dłużników alimentacyjnych, co narusza art. 12 § 1 i 2 k.p.a.;
- 8) nieprzekazywaniu przez organ w okresie od dnia 1 lipca 2024 r. do dnia 30 kwietnia 2025 r. do biur informacji gospodarczej informacji o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy w przypadkach, w których powstały zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy, co narusza art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy.

Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli powstały w związku z:

- 1) niewystarczającym nadzorem byłego oraz obecnego Kierownika OPS w Oleśnie nad realizowanymi zadaniami;
- 2) niewydaniem przez organ właściwy dłużnika upoważnień dla wszystkich osób, które podejmują działania względem dłużników alimentacyjnych;
- 3) niewłaściwym stosowaniem przepisów prawa materialnego i procesowego przez osoby, które prowadziły lub prowadzą postępowania w zakresie ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz podejmują czynności względem dłużników alimentacyjnych;
- 4) przewlekłym prowadzeniu postępowań administracyjnych przez osoby, które prowadziły lub prowadzą postępowania w zakresie ustalania prawa do

świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz podejmują czynności względem dłużników alimentacyjnych;

- 5) nierzetelną weryfikacją wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do projektu wystąpienia pokontrolnego i wyniku ich rozpatrzenia

Jednostka kontrolowana pismem z dnia 20 listopada 2025 r. zgłosiła zastrzeżenie do projektu wystąpienia pokontrolnego z dnia 14 listopada 2025 r. nr PS.I.431.4.25.2025.JK dotyczące sposobu określenia osób odpowiedzialnych za stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości.

Po rozpatrzeniu zastrzeżenia, działając na podstawie art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy o kontroli w administracji rządowej, rozstrzygnięto o jego oddaleniu.

V. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami i nieprawidłowościami, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej

zalecam:

- 1) zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań realizowanych na podstawie ustawy poprzez zwiększenie nadzoru Kierownika OPS w Oleśnie nad zadaniami realizowanymi przez pracowników jednostki;
- 2) właściwe upoważnianie przez organ właściwy dłużnika pracowników OPS w Oleśnie do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych zgodnie z wymogiem wynikającym z art. 8b ustawy;
- 3) powoływanie w podstawach prawnych decyzji zastosowanych przepisów ze wskazaniem paragrafów, ustępów lub punktów głównych jednostek redakcyjnych aktów prawnych;
- 4) zobowiązanie wnioskodawców w procesie weryfikacji poprawności złożonych wniosków do podawania nazwy i adresu organu właściwego w przeznaczonym do tego polu wniosku o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- 5) prowadzenie metryk spraw administracyjnych zgodnie z wymogami określonymi w art. 66a § 2 k.p.a.;

- 6) zapewnienie stronom, do których kierowane są pisma na podstawie art. 79a § 1 k.p.a. pełnej możliwości zapoznania się z aktami sprawy, uzyskania wyjaśnień oraz składania wniosków do upływu terminów, które są wyznaczane w tych pismach;
- 7) sporządzanie przez organ w przypadkach pozostawienia wniosku o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez rozpoznania adnotacji o dokonaniu tej czynności;
- 8) wydawanie decyzji administracyjnych w przedmiocie ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego w terminach określonych w art. 20 ust. 4-8 ustawy oraz w art. 35 § 3 k.p.a.;
- 9) wszczynanie postępowań w przedmiocie ustalenia i zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego bezzwłocznie po uzyskaniu przez organ informacji mogących świadczyć o tym, że świadczenia zostały nienależnie pobrane oraz wydawanie decyzji administracyjnych w tym przedmiocie w terminie określonym w art. 35 § 3 k.p.a.;
- 10) realizowanie przez organ obowiązku określonego w art. 36 § 1 k.p.a. w każdym przypadku, gdy sprawa nie może zostać załatwiona w ustawowym terminie;
- 11) rzetelne wypełnianie kwestionariuszy wywiadów alimentacyjnych;
- 12) terminowe podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych.

VI. Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224 ze zm.) proszę o przekazanie pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu.

VII. Zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. Wojewody Opolskiego

Ewa Pawlinów

Dyrektor

Wydział Polityki Społecznej